

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy ivon és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frrtal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az

ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ,
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
czímzendő.

A hirdetési díjazabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök Dr. Berde Áron; Girsik János, Szabó Sámuel, Vörös Sándor,

felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Havi emlékeztető: november. -- Töltsük fel a repczt. R. J. — A selyemtényesztés érdekében: I. Magvetés és a csemeték ápolása a faiskolákban II. A szederfák (eperfák) kiültetése és azok gondozása. — Az országos kiállítás gazdasági terményeinek bejelentési határideje. — Egy veleg: Szüreti tudósítások. Új naptárok. Új könyv. Szeder (eper) mag kiosztás. Értésítés. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Havi emlékeztető.

November.

Ház és udvar. Ki bármi oknál fogva épületeit rendbe nem hozta, iparkodjék az elmulasztottakat helyre hozni. Ki épületeinek kijavítását maga idejében, mikor még kevesebb karral és költséggel teheti, elmulasztja: előbb-utóbb nagy kárát vallja.

Kazal-, asztag- és boglyatetők, ha szükségesnek mutatkozik, ismét-ten kijavítandók; e ssekélység elmulasztása miatt, takarmányunk nemcsak mennyiségileg apad, de minőség tekintetében is sokat romlik s télen át állataink egészségét rontja.

A gabona elcséplését, ha még be nem végeztetett volna; egész erővel kell folytatni és befejezni. A raktárba helyezett gabonakészleteket megforgatjuk és a szükséges rostálásokat teljesítjük.

A répa felszedetvén, kazalba rakva beföldeltetik, nehogy a beállható fagy miatt szenvedjen.

Minden gazda tűzifa-szükségletét most szerzi be; ki elmulasztja, kénytelen később — egy és más vidéken — szalmáját eltüzélni.

Szántóföld. Ha az idő engedi, az őszi vetést folytatjuk és bevégezzük; vetés végeztével őszi ugarszántással iparkodunk, különben a jó gazda-nevet meg nem érdemeljük.

Fagyok beálltával megkezdjük a trágyahordást; a kihordott trágyát nem rakjuk kupaczkba, hanem a szekérről lehányva, rögtön egyenletesen elterítjük.

Rétek és kaszálók száraz időben legeltethetők, esős időben minden állatot távol tartunk, nehogy a gyepet az állatok taposása rontsa. A réteket védő árkok kijavítandók, új árkok ásandók; ennek elhanyagolása okozza, hogy a járó-kelő utasok olykor ré-

jeinkre csapnak s a számtalan keréknyom majd kaszáláskor juttatja a réttulajdonos eszébe, mit mulasztott el annak idején.

Állattenyésztés. Az istállóban összegyűlt ganéjt trágyadombra hordva simára szét kell teregetni.

A lovak vakarása és kefézése főgondjaink egyikét képezze.

Az istállók szellőztetését el ne mulasszuk; a ménésbeli lovak naponta néhány órai megsétáltatása az egészség fenntartásának fő kelléke.

A csikók és vemhes kanczák tápláló élelmezésben részesülnek. A jászalokból sohase hiányozzék a kőso. A tejelő marhák élelmezésére különös gondunk legyen; a növendék állatok is csak tápláló élelmezés mellett fejlődhetnek jól. A bivalok, meleg istállóban, gyengébb takarmány mellett is jól érzik magukat.

A sertések még mindig találnak ennivalót, de a hasas állatok már nem élnek meg szabadon a nélkül, hogy ki ne legyenek téve az elvetelés veszélyének. Ha nincs száraz fekhelye és a legzordonabb időben is néhány órát szabadban nem jártatjuk: a sertés egészséges nem lehet. A makkon lévő sertésektől meg ne vonjuk a sót. Ha csak tehetjük, a hasas koczáknak ocsút ne adjunk, mert az abban levő gyomok magvai és az anyarozs elvetelést okozhatnak.

A durvább gyapjuval bíró juh még szabadban csatongol és csak zuzmorás időben kihajtás előtt kaphat kevés takarmányt, nehogy üres gyomorral hagyja el fekhelyét.

Hizlalás végett bekötött mustra ökörré és más hizó állatokra különös gondot fordítunk. A bőr tisztántartása, etetés és itatásnál követett rend és pontosság, továbbá naponta nyújtott sóadag — mely legcélszerűbben a jászolba helyeztetik el — az eredményes hizlalásnak nélkülözhetlen kelléke; természetesen csak úgy, ha elegendő jó takarmánnyal párosul.

A szárnyas házi állatok már szemet kérnek; meleg ólak hiányában a tojás megszünik.

Szölő. Mihelyt a szüret elmúlt, metszeni kell: a karikás mivélésnél a kitermett karikát, csotorkákat és fölös vesszót levágjuk, még pedig nem kaczorral, hanem ahhoz való czélszerű ollóval; meghagyunk a karika vállán levő 2—4 magfából kettőt-harmat és az esetleg a csapon májusban meghagyott két vesszőt.

A Guyot rendszernél hasonló módon járunk el.

A csapos mivélésnél legjobb a metszést favaszra hagyni, mert a kurtára vágott csapokat nem lehet elfedni.

Ezeket végezvén, rögtön a fedéshez látunk és szemmel tartjuk, hogy a lusta napszámos ne törje és pattintsa el a töléket, hanem óvatosan fektesse a hegynek és teljesen felhuzza földdel a tövét.

A menyiben szüretkor megraboltad szőlőd földjét, igyekezzél azt visszapótolni trágyával.

Pinoze. A pinczében minden héten pontosan töltögetünk; a vörösborot lefejtjük és kisajtoljuk, a tavalyi borokat lehuzzuk nagy vigyázzal és a tisztaságot mindig és mindenben szem előtt tartjuk, mert ez a legjobb pinczemester!

Gyümölcsös. Az őszi ültetést szép napfényes lanyha időben be kell végezni. A tavaszi ültetéshez a gödrök ásása folytattatik. A gyümölcsfák tövei körül a föld felásandó. A múlt hóban említett Neustria brumata hernyó elleni védelmet folytatni kell. A gyümölcsfák trágyázását folytathatjuk. Ha a fakat a nyulak ellen meg nem kötöttük volna be, most végeztessük el. A fák koronái ritkítását és újítását még mindig végezhetjük és pedig czólszerűbben, mint tavasszal, mikor nagyobb ágak csonkítása csak a vízajtások számát szaporítja. A barack-redélyfákat fenyőág- és gyékényekkel be kell fedni.

Faiskóta. A megfűdelt fák kiasandók, csomagolandók és elküldendők. Alanyaokra szemzett barackok rügyei, a hideg ellen finom szalmával bekötendők. Ugyisint minden fiatal oltott barackcsemete is. Ha a fiatal őszi barackcsemetek meg nem értek volna, le kell őket levelezni, így fájok hamarabb megérik. Leltár és árjegyzék készítésnek most az ideje. A gyümölcsmag vetésének is alkalmas ideje van.

Konyhakert. A múlt hónapban említett munkákat, névszerint: földforgatást, trágyázást, veteményezést, elrakást stb. megfelelő időjárás mellett még végezhető lehet. A télire elrakott vetemények a rothadástól óvandók. Spenót, téli saláta és zamócza, falevelekkel gyengén betakarandó. Spargatelepnél a földforgatást és trágyázást jó mélyen megkezdhetjük. Rosz időben és esténként gyékényfonást, jegytábla- és karóképzést, festést és irást végezhetünk. Melegágy-keretek, ablakok, kerti eszközök és szerzőjavításnak és beszerzésnek most az ideje.

Diszkert. A megüritt virágágások felásandók és szükség szerint javítandók Jácint, Tulipán, Narciss, Sátrány, Ranunculus, stb. hagymáival, ezelőtt egy hónappal beültetett ágyások, falevelekkel betakarandók. Nagy hideg ellen a könnyebb fák és cserjék u. m. Cercis Siliquastrum, Citisus purpureus, Calycanthus, Spartium juncium, Paeonia arborea, Cydonia japonica, Weigelia, Paeonia stb. szalmával bekötendők és ha még eddig el nem fedettek, most okvetlenül meg kell tenni. Virágházak kezelésére a diszkertésznek kiváló gondja legyen, főleg a virágok tisztán tartására nagyon ügyeljen. A téli oltásokhoz szükséges anyok beszerzéséről most kell gondoskodni.

Méhészet. Ha az idő még kedvez, méheink betelelésével nem sietünk. Mivel tovább maradnak szabadban s minél többször repülhetik ki magukat és frissülhetnek fel alkalmas szép időben, annál jobban telelnek. Hyeakor maguk is őrizkedvén a hidegtől, kirepülés alkalmával nem sok vesz el belőlük, különben is csak dőltájt, alkalmas időben kell őket kiereszteni. Mihelyt azonban egy-két fagyos éjszaka állott be, siessünk méheinkkel a téli helyre és bárhol teleltessünk, mindenütt ügyeljünk a kellő és lehetőségig egyenlő légmérsékletre. A mozgó építményű kapfárokban az ajtó és zárdeszka közti üreget sarjval, csepűvel vagy valami ilyenmü tárggyal tömjük ki, hogy kasainkat meleg és nedves lég környezze, így a rendkívül veszedelmes szomj-kortól méheink védve lesznek. A közönséges szalma — vagy vesszőkások teletésére legezteszerűbb hely egy száraz tiszta levegőjű pincze, vagy egy olyan csendes, tiszta szoba, hol

a hőmérő 0-nál alább nem száll. Bárhol teleljünk: csendesség béke, nyugalom legyen ott minden tekintetben.

Erdészet. F ő h a s z n á l a t. Épület- és tűzfavágatás teljes folyamatban van. Erdőmivélés. A magvakkal tölire való elhelyezése folyik. Erdővédelem még inkább fokozandó, mint októberben. V a d á s z a t. Nyulak és rókákra nagyban foly.

Töltsük fel a repczét!

A tél fagyának káros behatása ellen egyedül a feltöltögetés őrzi meg a repczét. Ez okból is biztosítottabb azon termelőknek repcze vetése, kik eltértek a régi szórva-vetési mód-tól és sorba vetik repczéjüket. Igaz, hogy a kik jókor vetették repczéjüket, vetésük eléggé megerősödhetik, míg a hidegebb napok beállanak s ha különben a talaj igen nedves nem volt s száraz, hótalán fagyok nem uralkodtak, repczéjük kikerülheti az időjárás kártékony befolyását. De kivált kései repcze vetés mellett mindig nyugodtabban alhatik a gazda, ha repczéje földtakarót is kapott.

Vannak, kik szem előtt tartva a sorvetés többféle előnyeit, repczéjüket sorba vetik, de annak megkapalását és feltöltögetését elmulasztják. E művelési mód azonban nem helyes, mert egészszen, mivel nem elegendő valamely kulturnövénynek csupán tágasabb tért adni oly célból t. i. hogy a nap világát, melegét s a talaj tápanyagait bővebben kihasználhassa: hanem szükséges e mellett még a talaj megművelésére is nagyobb gondot fordítanunk; mivel csak ez esetben mozdíthatjuk elő a talaj szellőzését, hygroszkopikus képességét stb. s csak is ily eljárás mellett válik a keményebb, agyagosabb talajban az oda hordott trágya s előbbi többszöri talajforgatás — a növény javára a legmagasabb fokig.

Sokan a repcze kapalását teljesen elmellőzik s e helyet a sorokat feltöltögetik. A töltögetés nem pótolja azonban a kapalást. A növény fejlődésére legkedvezőbb művelési mód az, midőn a töltögetés a már előbb megkapált talajon végeztetik. A kapalás után ugyanis a kultivált növény gyökérképződése hathatósan elősegítettik, mely fejlődési processus mindig együtt jár — a szár és levelek erőteljesebb nevedésével.

Ki a sorba vetett repcze kapalását bármely oknál fogva elmulasztja, ne hanyagolja el semmi esetre sem annak feltöltögetését. Töltögesse fel tél előtt először — s töltögesse fel tavaszkor má-odsor, hogy így ne csupán a zord téli s tavaszi változó időjárás esélyei ellen legyenek biztosítva a növény rügyei és gyökerei, hanem a nyári évszakban sokszor beköszöntő szárazság ellenében is. A rovar világ ellen ugy is kevésbé védekezhetünk, védekezzünk tehát legalább a fagy és szárazság ellenében!

R. J.

A selyemtenyésztés érdekében.*)

I. Magvetés és a csemetek ápolása a faiskolákban.

A szederfának (eperfának) magról való nevelése sok tekintetben jelentékeny előnyökkel bír, melyeknél fogva kíván-

*) Utasítás a szederfa (eperfa) magvetés és a szederfatenyésztésre nézve. Kiadja a m. orsz. selyemtenyésztési felügyelőség — A nmlgu földművelési miniszterium megbízásából közölve.

Szerk.

tos, hogy a magról való tenyésztés minél szélesebb körben elterjedjen. A legfontosabb előnyök a következők:

Először, hogy a magról nevelt szederfa (eperfa) jobban megbarátkozott az illető talajjal s ennél fogva jobban tenyészik.

Másodszor, hogy a csemetéknek az anyaföldből való kivétele és végleges elhelyezése között kevés idő telik, ennél fogva a csemeték azon frissen ültetve el, azok megeredésére biztosabban számíthatni.

Harmadszor, hogy ezen az úton igen nagy számú csemetét lehet előállítani s ennél fogva nem arról kell majdan gondoskodnunk, hogy a beültetendő földbe honnan vegyünk csemetét, hanem inkább arról, hogy a meglévő fáknek szerezünk alkalmas helyet; már pedig a tapasztalás azt tanítja, hogy minél több fánk van annál több helyet találunk számukra, akár magánálló fák gyanánt, akár sövény és kerítés gyanánt.

A szederfa (eperfa) mag beszerzése.

1. A mag nyérésre teljesen ép, egészséges fáról credő gyümölcsöt kell használni és pedig lehetőleg fehérszínű gyümölcsöt.

2. Be kell várunk, hogy a gyümölcs a fán tökéletesen megérjen, úgy, hogy az a fa megrázásánál könnyen lehulljon.

3. A lehullott gyümölcsöt fazekakban vagy kisebb kádakban hordjuk haza, nehogy a tulságos nagy edényben felhalmozott gyümölcs megmelegedjék és erjedésbe menjen át. Miért is célszerű az edényeket, melyekben a gyümölcsöt hazahordjuk, ponyvával vagy gyékénnyel befödni, nehogy a nap átmelegítse.

4. Ha a gyümölcsöt hazahozzuk, azt azonnal vízben, de nem melegített vízben kiöblítjük és a gyümölcs húsos részeit a szitán áttörjük és a szitára mindaddig vizet öntögetünk, míg a mag tisztán meg nem marad. Ezután a magot a szitáról le vesszük és még egyszer egészen tisztára mossuk.

5. Ezután tiszta ruhában a magot kifacsarjuk és szárítás végett egy szellős helyre tesszük, különösen ügyelvén arra, hogy a magot a nap sugarainak, vagy bármiféle melegnek ki ne tegyük; annak tisztán csak a levegőn, árnyékban kell száradnia.

6. Szárítás közben a magot minél többször kell forgatni, nehogy az megfűljön és megmelegedjék.

7. Végre legfeljebb egy ujnyi vastag rétegekben vagy egy fertály vagy fél literes mennyiségben kis zacskókban száraz helyre elteszük, illetőleg felakaszjuk, ügyelve, hogy a kártékony állatok által el ne pusztíttassék.

8. A vetésre legajánlatosabb egy éves magot használni.

A mag elvetése.

A magvetésre nézve szigorú pontossággal a következő szabályok követendők:

1. Azon terület, mely a szederfa (eperfa) mag vetésére van szánva s e czéira a mult ősszel — a mennyiben az altalaj ezen mélységben még jó minőséggel bír — $2\frac{1}{2}$ lábnyi mélységre felásatott, tavasszal, a magvetés előtt, újra 1 lábnyi mély-

ségre ásandó fel és — a mint a 3. ábrában észlelhető — 3 lábnyi széles ágyacskákra osztandó. A földet közvetlen a magvetés előtt kapával és gereblyével lehetőleg porhanyóvá kell tenni.

Megjegyzendő, hogy $\frac{1}{2}$ liter magvetéséhez 25 □ öl, egy egész liter mag vetéséhez pedig 50 □ öl terület szükséges.

2. Különösen ügyelni kell arra, hogy a magvetéshez csak akkor fogjunk, midőn fagyoktól már nem igen lehet tartani; miután a fagy a nagyon gyenge szederfa (eperfa) csemetének könnyen megárt, holott a bekövetkező nagyobb meleg ellen szaporább öntözés által lehet segíteni.

3. Midőn a magvetés ideje bekövetkezett, a szederfa (eperfa)-magot egy oly nagyságu edénybe kell tenni, hogy a mag felett az edény tetejéig még négy ujnyi üres hely maradjon. Az edényt aztán langyos, de nem meleg vízzel, ha csak lehet, esővízzel vagy folyóvízzel kell tele önteni, mint az első ábrában látható és a magot háromszor huszonnégy óráig kell ázni hagyni. Ez idő alatt a magot többször kell keverni.

1. ábra.

Három nap múlva a vizen fent uszó léha magot a vízzel együtt óvatosan le kell önteni, a visszamaradó jó magot pedig olyan zacskókba kell helyezni, mint a minőkben küldve lett, de olyformán, hogy a zacskóknak csak három negyedrésze teljék meg, egy negyedrésze pedig üresen maradjon.

4. A zacskót a maggal napos helyen a földbe kell tenni, de úgy, hogy a zacskó minél jobban rézsut feküdjék s a mag a zacskóban jól széttergetve legyen; a zacskó szája pedig keménymódra kilássék a földből. (Lásd 2-ik ábra.)

2. ábra.

5. A földet melynek a zacskót 2—3 ujnyira épen csak jól el kell takarni, folytonosan, ha nem is sárosan, de jól nedvesen kell tartani. Hogy a mag ne fűljön és össze ne álljon, a zacskót naponként kétszer ki kell venni a földből s azt jól össze kell rázni s aztán ismét előbbi helyére vissza kell tenni. Ezt az eljárást kedvező időjárás mellett körülbelül 5—6 napig, demindenesetre mindaddig folytatjuk, míg a mag vetésre nem alkalmas.

3. ábra.

6. Vetésre alkalmas a mag, ha megdagadt, színét megváltoztatta és a legnagyobb részt fehér kis pattanásokat mutat, sőt egyes magyagnál a csiráknak is hegyei mutatkoznak. Ekkor az újra felásott és porhanyóvá tett földbe (lásd a 3. ábrát c.) a gereblye nyelével sekély kis barázdákat húzunk egymástól három hüvelyknyire. E barázdákat mielőtt a magot beletennénk,

még egyszer megöntözzük, azután a magot homokkal összevegyítve nagyon ritkán a barázdába vetjük, végre ezeket finom homokkal behintjük, de úgy, hogy a mag épen csak ellegyen takarva. (L. 3. ábra b.)

Erre a bevetett barázdákat a gereblye fokával könnyedén lenyomkodjuk (l. 3. ábra a.) és az ágyat az öntöző kanna rözsáján át nem sárosra, de mégis kellően megöntözzük.

Miután a szederfa (eperfa) csemetéje oly gyöngé, hogy megcserepesedett földön áthatolni nem képes, a földet naponta többször megöntözzük, ha nem is sárosan, de nedvesen tartjuk mindaddig, míg a csemete ki nem buvik, a mi különben rövid idő alatt megtörténik.

A csemetékkel való bánás.

1. Midőn a csemete kibujt, különös gondot kell rá fordítanunk, hogy a föld mindig tiszta legyen s ezért a felverődő gáz minden héten ki kell gyomláni, nehogy a gyöngé csemetét elölje, arra ügyelven, hogy a gazzal együtt a fiatal csemetéket is ki ne huzzuk. Ha pedig száraz időjárás van, a beültetett ágyakat időnkint megöntözzük, arra vigyázván, hogy az vagy korán reggel, vagy este történjék. Ha a csemeték nagyon sűrűen kellnek, akkor a felesleges csemetéket, a földet előre jól átáztatván, óvatosan kihuzzuk és ujjunkkal helyet csinálva, más helyre ültetjük, oly mélyre, mint előbb volt. Így gondozva, a tavasszal elvetett magból a csemeték őszig mintegy két lábnyi magasra nőnek.

2. Késő ősszel a mennyire lehet a földet felhuzzuk a csemetékre — mint ez a szőlőmivelésnél szokás, — hogy a fagy azoknak meg ne ártson. Ezen eljárás előnyösebb, mint ha a csemetéket szalmával takarnók be, mivel a szalma alatt az egerék tulságosan el szoktak szaporodni.

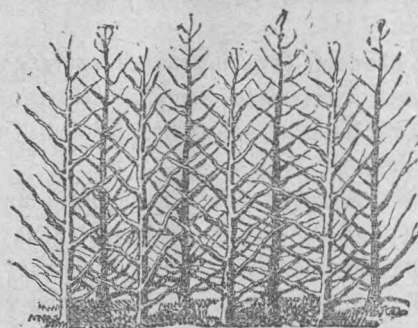
3. A következő kora tavasszal az ősszel felhuzzott földet a csemetékről ismét eltávolítjuk, a kikelt csemeték egy negyed részét éles késsel vagy kerti ollóval levágjuk 3—4 hüvelyknyire a föld színétől; a kikelt csemeték három negyedrészét pedig levágjuk töben, hogy a többi friss hajtás minél erősebbé és egyenesebbé váljék.

Ez utóbbi csemetékből fákat nevelünk, az előbbieket pedig miután azok jobban elágasodnak — kerítésekre használjuk.

4. Ismét egy évvel később, tehát a magvetés után a második évben, a csemetéket a magágyból a faiskolába kiültetjük. Erre nézve a területet, a hová a csemeték ültetendők, feltéve, hogy az általaj minősége kedvező, szintén két és fél láb mélységre felássuk. A csemetéket sorokba ültetjük, ezen soroknak egymástól 3 lábnyira kell lenni; a sorokban pedig a csemetéket egymástól 2 lábnyi távolságra kell helyezni. A csemeték további sikeres fejlődésére nézve felette előnyös, ha az átültetésnél a következő eljárást követjük: Egy dezsába anyagot vagy igen jó kerti földet teszünk friss marhaganéjjal, ezt vízzel vastag péppé keverjük és a csemeték gyökereit közvetlenül, mielőtt azokat elültetnénk, e pépben jól megforgatjuk, folyton ügyelve arra, hogy az említett keverék minden mártogatás előtt

jól felkavartassék. Nagyon szükséges, hogy a föld az egyes sorok, ugymint az egyes ültetvények között időnkint felkapáltassék és gáztól mindig tisztán tartassék.

5. Ugymint a 4-ik pont alatt, úgy a nyelésnél is szorosan megkülönböztetjük az eljárást azon csemeték közt, melyek sövény gyanánt vannak szánva és azon csemeték között, melyek nagy fáknak vannak szánva. — Azon csemetéknél, melyek sövény készítésre lesznek használva, a fő törzset visszavágjuk, mint egy fél vagy $\frac{3}{4}$ lábnyi magasságra oly célból, hogy a hajtások minél jobban szétágassanak. Ezen eljárást követjük azon évben, a melyben a csemeték a faiskolába át lettek ültetve, ismételjük a reá következő évben, a harmadik évben pedig sövény alakítás céljából végleges rendeltetési helyükre ültetjük ki. A kiültetés legezélszerűbben történik két sorban (lásd 4. ábra); a sorok egymástól egy lábnyi tá-

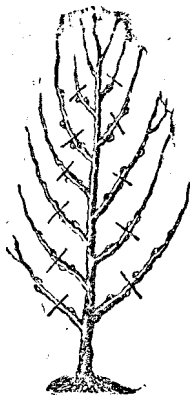

4. ábra.

volságban legyenek; a csemeték a sorban szintén egy lábnyira helyezendők egymástól. Ügyelni kell arra is, hogy a csemeték a két sorban egymással ne egyenesen álljanak szembe, hanem rézsutosan, hogy ez által a lombzat szabadabb fejlődése és szétágazása lehetségessé legyen és az áthatolás a kerítésen megnehezítettessék. Ugyan-e célból tanácsolandó az is, hogy a csemeték ágai zsöngé korukban minél jobban egymásba fonassanak. Azok pedig, kik ezt nem öhajhtják, hagyják az ágakat egyenesen felnőni, mely eljárás mellett 4—5 év után eszközöndő csonkítás mellett ezen ágak szőlőkarókra és különféle más czélokra is használhatók. A szederfák (eperfák) ezen alakbani tenyésztése a következő előnyökkel bír: 1. a magvetés után a harmadik — negyedik évben a lomb már selyemtenyésztési vagy más czélokra használható; 2. a lomb-zedés felette meg van könnyítve, az által is, hogy azt kis gyermekek a földről is könnyen eszközölhetik; 3. habár ezen lomb a sövényekről a selyméreket etetésére ezek második vedlése után, nem oly előnyös, mint a nagy fákról származott lomb, a hernyókra azonban azonnal kikelésük után a második vedlésig alkalmasabb amannál, mivel gyöngébb és korábban fakad, mint a nagy fák levelei; 4. előnye ezen ültetéseknek, hogy nem gyümölcsöznek, tehát rongálásoknak nincsenek annyira kitéve, mint a fák s ez okból a körülöttük levő vetések sem tiportatnak le; 5. pedig ugyanazon előnyöket mutatják fel, mint más erős és át nem hatolható sövények.

Azon csemetéknél, melyek nagy fáknak vannak szánva a következő eljárást követjük:

Junius végével a csemetéknek legszebb és legegyszerűsebb hajtása törzsnek lesz kiválasztva, ennek mellékajtásait pedig 3—4 szemre visszavágjuk. (Lásd 5. és 6. ábra.) Ezen vissz-

5. ábra.

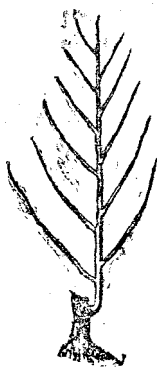

6. ábra.

szavágást ugyanily alakban folytatjuk az első év után még két egymásra következő évben; a negyedik évben a csemeték átültetése után a magágyból a faiskolába, a mellékajtásokat közvetlenül a törzs mellett vágjuk le. Az ez évre következő tavasszal ültetjük ki a kész fát végleges helyére. A mellékágakat az első években azért nem vágjuk le közvetlenül a törzs mellett, hanem meghagyunk 3—4 szemet, hogy a törzs ne nyuljon tulságosan a magasban és ezáltal ne gyöngüljön, hanem hogy kellő erejét és vastagságát is megnyerje. Ha a csemetének nincsen egy szép egyenes hajtása, hanem azok mind görbék, akkor a csemetét 3—4 szemre a föld színe felett vágjuk vissza és bevárjuk egy új egyenes főhajtás megeredését. (Lásd 7. és 8. ábra.)

7. ábra.

8. ábra.

Ha nagy mennyiségű csemetéssel bírnak, akkor a munka helyes beosztása és időnyerés céljából a magágyból a faiskolába átültetendő csemetéket késő ősszel vesszük ki a magágyból, a fentemlített magnyerést télen át kertész kamarában eszközzük és a megnyesett csemetéket földdel betakarva tesszük el az átültetés idejéig.

Ezen utasítás szigorú és pontos megtartását annál inkább várjuk és kívánjuk, miután az elosztott szederfa (eperfa) mag állami költségen, nagy utánjárással szereztetett be s az ügy érdeke megköveteli, hogy azzal észszerűen bánjunk.

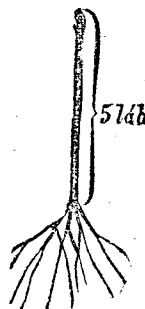
A magy. orsz. selyemtenyésztési felügyelőség fentartja magának, hogy pontos felügyeletet gyakoroljon és mindenütt

utána fog nézni: vajjon a szederfa (eperfa)-tenyésztők, legyeknek akár egyesek, akár községek, pontosan az utasítás értelmében járnak-e el.

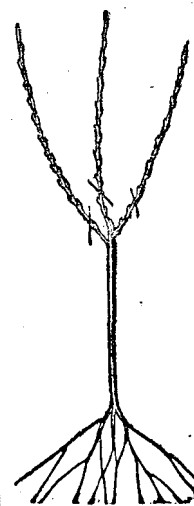
II. A szederfák (eperfák) kiültetése és azok gondozása.

1. Ha a fákat ősszel kívánjuk ültetni, a gödrök a nyár folyamában ásandók meg, ha pedig kora tavasszal történik a kiültetés, a gödrök okvetlenül az előtte való ősszel ásandók meg azon célból, hogy a bekövetkező ültetés előtt a nedvesség, úgy mint a napsugarai a földet jól áthassák. A gödör szélessége legyen 4 láb, mélysége pedig $2\frac{1}{2}$ láb. Az ásás olyformán történik, hogy a földszínen levő termékeny föld, a gödör egyik részére, az ugynevezett holt föld pedig a gödör másik részére helyeztessék. Arra is kell figyelni, hogy ha az ültetés tavasszal történik, hogy az történjék minél hamarabb a fagy enge-
dése után.

2. Az ültetendő csemete törzse 7 láb magasságra hagyat-
tik meg (lásd 9. ábra). A gödör először $1\frac{1}{2}$ láb magasságig megtöltik a kiásott felsőbb réteget termékeny földdel. Mielőbb a csemetét a földbe helyeznénk, egy dézsába agyagot vagy igen jó kerti földet teszünk, friss marhaganéjjal; ezt vízzel vastag péppé keverjük és a csemeték gyökereit a pépben jól megforgatjuk, folyton ügyelve arra, hogy az említett keverék minden mártogatás előtt jól felkavartassék. Azután a fa a gödörbe helyeztetvén, ez
úgy töltetik meg földdel, hogy szintén azon földréteg, mely a felszínen volt, alul a gyökerekhez essék, míg az alulról felkerült ugynevezett holt föld felül maradjon. Ügyelni kell, hogy a föld minden oldalról jól a gyökerekhez tapadjon és a gyökerek körül üregek ne maradjanak. Elültetés alatt és után a gödört

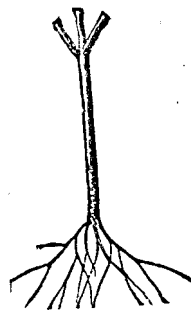
9. ábra.

10. ábra.

jól megtömjük, miközben abban a földet kellően megöntözzük. Minden ősszel és tavasszal a fa környékét tányér-alakban 3 láb szélesen megkapáljuk oly formán, hogy az eső- és hó-lé a fa tövével megmaradjon.

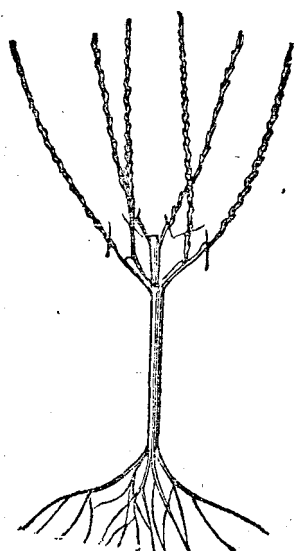
3. A következő ősz és tavasz folyamán a több ágban nőtt csemetét három ágra metszük olyformán, hogy minden ágból csak 6—8 hüvely, de mindenesetre néhány egészséges szem maradjon és az utolsó meg hagyott szem kifelé álljon.

11. ábra.

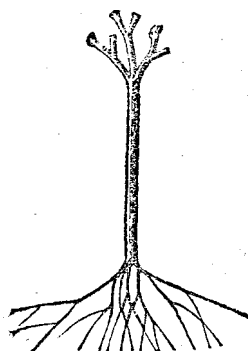
(Lásd 10. és 11. ábra.)

4. Egy év múlva télen át a kihajtott ágak ismét az első évvel hasonlóan 6—8 hüvelyknyire visszametszetnek, úgy,

12. ábra.

hogy az egész korona mintegy 6—8 ily ágra terjedjen és az utolsó meghagyott szem kifelé álljon. (Lásd 12. és 13. ábra.)

13. ábra.

(Vége köv.)

Az országos kiállítás gazdasági terményeinek bejelentési határideje.

Az 1885-iki budapesti országos kiállítás Kolozsvár kerületi bizottsága fenti tárgyban felterjesztést intézett az országos bizottsághoz, melyből a következőket vesszük át:

„Az általános szabályzat 5-ik cikkének harmadik bekezdése azt mondja, hogy a bejelentési határidő 1883. december hó 31-én jár le.“

„Másfelől a Részletes program I. csoportjának — A mezőgazdaság és mezőgazdasági szakoktatás — A): Konyértermények és ezek magvai és C): Dohány, dohánygyártmányok és egyéb narcoticus növények alosztályainál az van előírva, hogy a magvak — illetőleg levelek — az 1884-iki termésből legyenek véve, valamint a többi alosztályokban is az 1884-iki termés mennyisége iránt tétetik kérdés.“

„Mióután a gazdának teljesen lehetetlen már 1883. végén megítélni lesz-e 1884. őszén oly terménye, mely a kiállításra méltó; — az országos bizottság legyen szives e kérdésben döntő határozatot hozni és az I. csoportnak bejelentési határidejét vagy 1884. végéig meghosszabbítani, vagy kimondani, hogy az 1883. évi termés cikkei lesznek kiállítandók ellenkező esetben e fontos csoportban vagy éppen semmi, vagy csupán fictiv bejelentésekre fogunk számíthatni.“ —

Az országos bizottság az itt előadottakra közelebről következőleg válaszolt:

„Mióután a kiállítási épületek a jövő év őszén kell, hogy fedél alatt legyenek és ennél fogva jó eleve és a tervek készítése alkalmával szükséges tudni azt, hogy az egyes csoportok kiállítói mily tért igényelnek, más felől pedig tekintettel arra, hogy a termés mennyisége nem bír befolyással, mert a kiállító csak mustrákat állít ki s ha egyáltalán lehetetlenné válik valamely terménynek kiállítása, ez a kiállítónak legfeljebb a térdij egy harmadának kockázatával jár, — s miután minden jól

redezett gazdaság már ez év őszén tudni fogja azt, hogy a jövő évben minő terményeket fog termelni s így azokat már ez év őszén be is jelentheti, mindezeknél fogva nem látom indokoltnak azt, hogy a bejelentési határidő akár csak a mezőgazdasági terményekre nézve is meghosszabbítottassék és ez okból a kért határidő meghosszabbítását nem engedélyezhetem.“

„A mennyiben a kiállítás emelése érdekében egyes kiváló terményeknek kiállítása csak a jövő év folyamán volna elhárítható, módjában áll az országos bizottságnak ily elkésett bejelentéseket kivételesen a bejelentési határidő lejártá után is elfogadni! Gróf Zichy Jenő s. k. másodelnök.“ —

Merítsenek a kiállítani kívánó t. gazdatársak a fentiekből kellő tájékozást és utbaigazítást.

EGYVELEG.

* Szüreti tudósítások szives beküldésére kérjük fel lapunk t. barátait, mely tudósításban röviden megemlíteni kérjük a termés mennyiségét és minőségét, a must fokait, (Babó vagy Wagner szerint) és ha lehet annak savtartalmát is, végre: minő ára van a mustnak és egyáltalában keresett-e?

* Uj naptárak. A Franklin társulat kiadásában éppen most jelentek meg a következő közkeveltségnek örvendő szaknaptárak 1884-re szóló évfolyamai u. m. Falusi gazda naptára 1884. évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára szerkeszti Sporzon. Közleményekkel Hensch Árpád, Erdélyi Károly, Rombay Dezső, Turonyi Pál, Földes Kálmán, Thallmayer Victor, Ébner Sándor, Jablanczy Gyula, Pókay Dezső, Rónai Sándor, Gömbös Elek, Vachter Rezső stb.-től. XX. évfolyam. Számos ábrával. Ára füzve — 80 kr. — Borászati naptár 1884. évre. Több szakember közreműködésével szerkeszti Dr. Nyáry Ferencz. XI. évfolyam. Tartalma: I. Természettudományi rész. II. Szőlőszeti rész. III. Borászati rész. IV. Kertészeti rész. V. Mulattató rész. Borkorcsolyák. Sok ábrával. Ára füzve — 80 kr.

* Uj könyv. Magyarország mezőgazdasági nyersterményeinek és némely főbb mezőgazdasági iparkészítményeinek behozatala és kivitele. Az orsz. m. kir. statistikai hivatal által kiadott áruforgalmi kimutatás alapján írta Telkes Simon; megjelent Budapesten, 1884-ben, 10 negyedréti ívben 160 lapon, szép kiállítással, Wilckens és Waidl fővárosi könyvnyomda és könyvkiadó cég tulajdon kiadásában. Ára 1 fjt o. é. — Ezen érdekes munka egy pillantást enged Magyarországnak 1881/2. évi külforgalmára. A mezőgazdasági nyerstermények és némely főbb mezőgazdasági iparkészítmények behozatalának értéke volt egy évben 68.942,985, a kivitelének pedig 348.417,297 fjt o. é.-ben. A behozatal és kivitel aránya olyan, a minőt kívánni lehet, mert Magyarországon nyers terményeknél néhány főbb mezőgazdasági iparkészítményeknél ez másként nem is képzelhető. Ezen terményekből a behozatalra esett Ausztriából 34.191,110, a többi államokból együtt 34.757,418 fjt o. é.-ben; míg az innen kivitt terményekből szállított Ausztriába 250.985,255, a többi államokba együtt pedig 97.418,009 fjt o. é.-ben. Forgalmunk

legnagyobbrészt szárazföldi Ausztriára, mely egymaga kivite-
lünk közel háromnegyed részét nyelte el. Tulajdoníthatjuk ezt
főképp Bécs közelségének is, mert oda gravítal minden kivite-
lünk, de még inkább onnan van behozatalunk. Földmivelői ál-
lam lévén, melynek termelése egyoldalú, adózunk a külföldnek,
ugy mint minden más állam, melynek termelése egyoldalú. —

* Szeder (eper) mag kiosztás. A szegszárdi m.
kir. selyemtenyésztési felügyelőség ingyen oszt ki szeder
(eper) magot, a kik tehát ily magot teljesen díjtalanul
nyerni óhajtanak, forduljanak ez iránt minél előbb a m. kir.
országos selyemtenyésztési felügyelőséghez Szegszárdon, hogy
részükre a kívánt magmennyiség idejében előjegyezhető és a
jövő tavaszon annál bizonyosabban megküldhető legyen.

— Értesítés. A magyar korona területén foglalkozó
gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által életbe léptetett
állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó beje-
lentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy
az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Buda-
pest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak
sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy elő-
forduló esetekben őket ajánlhassuk. E közvetítésért költség nem
terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, —
mivel ezen intézménynek főcélja az, hogy a földbirtokos és
bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is ki-
nyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest oktbr. 27. | Bécs oktbr. 27.

Buza	9.25 — 10.05 frt	10.25 — 10.85 frt
Rozs	7.25 — 7.80 frt	8.25 — 8.60 frt
Árpa, takarmány	7.25 — 7.50 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	7.60 — 8.80 frt	8.75 — 10.00 frt
Árpa, seres	9.00 — 10.30 frt	9.00 — 10.50 frt
Zab	6.55 — 6.85 frt	7.25 — 7.45 frt
Törökbuza	6.15 — 6.30 frt	6.75 — 6.95 frt

Budapesti marhavásár október 23-án. Összes
felhajtás 2726 db. nagy és 1555 db apró marha. Ebből eladatott
41 db. bika, 1740 db. ökör, 700 db. vágó tehén, 169 db. fejős
tehén, 346 db. bival, 273 db. borju, 1281 db. birka. Árak: bika
darabonként 77—125 frt, ökör páronként 200—280 frt, vágó
tehén páronként 170—210 frt, fejős tehén darabonként 90—
130 frt, bival páronként 135—180 frt, borju darabonként 10—
26 frt, bárany páronként — — frt, birka páronként 8—22
frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 53—59 frt, tehénhús
51—53 1/2 frt, borjuhús 75—85 frt, bivalhús 48—52 frt.

Bécsi marhavásár október 22-én. Összes felhaj-
tás 3529 drb és pedig 2778 drb. magyar, 1021 drb. lengyel és
430 drb. német fajta, melyből — drb. ökör, — drb.
tehén, — drb. bika és — db. bival. Árak 100 kilonként:
magyar hizó 66—67 1/2 frt, lengyel 62—65 frt, német 62
—63 frt, tehén 55—60 frt, bika 54—60 frt, bival —
frt. Lábán darabonként — — frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár október 26-án. (Az első
magyar sertéshizlaló és kölcsönelőgező részvénytársaság je-
lentése.) Az e heti üzlet a nagyobb felhajtás, csekélyebb fo-
gyasztás és élénk kínálat folytán, lanyhán folyt le és árak csök-
kenő irányt követnek. Hétzárlattal jegyzett áron nem volt vevő.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—300 ki-
logramm nehéz 50—51 krral, 180—260 kilogramm nehe-
zek 52—54 kr. Öreg 300 klg. túli nehéz 48—49 kr, vi-
déli sertés 51—53 kr. Transitóban: szerbiai 50—54 kr,
romániai 50—54 kr, tüskés 50—51 1/2 krral tiszta klggramm-
kint. — Összes felhajtás: 12,301 darab, összes elhajtás
10,931 drb.

Bécsi sertésvásár okt. 23-án. Összes felhajtás
7203 drb. és pedig 1722 drb. nehéz, 2056 drb. középhez és
3375 drb. süldő; melyből — drb. magyar, — drb. orosz-
lengyei, — drb. szerb és — drb. oiah fajta. Árak 100 ki-
lonként: nehéz 45—46 1/2 frt, középhez 43—44 frt,
süldő 32—42 frt; szalonna és zsír — — frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

PHOSPHOR-
lapdacs

mezei egerék tömeges kiirtására
ajánlja ismert minőségben és ol-
csó árban.

SIPŐCZ ISTVÁN, gyógyszerész
(3—12.) Pécsset. (21)

Kiváncra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és víz művészeti kellékek tárlata.

WALSCH-FERENCZ
első magyar gép-
és tüzfűtőszerek, gyár,
harang- és érez-öntöde
ERDELYORSZÁGI FŐKÖTELEPE
Köszösvárt.
Bel-Monosztor utca 12. szám.

Szerelő-műhely kftak s vízvezetékberendezésére.

Tételesen leszállított gyári árák mellett.
(36—52.) (2.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter							100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsfalva	október	25	650	475	450	—	—	325	—	—	100	40
Bánfi-Hunyad	október	23	750	550	500	—	220	500	200	—	160	44
Besztercze	október	23	760	585	490	—	275	475	550	230	300	36
Brassó	október	26	680	550	440	385	250	570	318	184	234	44
Csík-Szereda	október	24	750	600	450	400	250	600	210	70	200	34
Deés	október	23	780	680	580	380	320	640	680	240	340	40
Déva*	október	20	1000	820	780	—	620	750	210	100	290	44
Dicső-Szent-Márton	október	24	550	450	500	—	225	500	380	260	380	44
Erzsébetváros	október	27	700	500	450	—	300	450	300	160	250	44
Fogarás	október	26	805	—	470	—	290	500	200	90	240	42
Gyula-Fehérvár	október	27	750	625	525	—	325	350	220	120	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	október	27	900	800	500	450	300	600	300	100	160	36
Hátszeg	október	22	600	540	420	260	250	520	120	80	280	48
Kézdi-Vásárhely	október	25	750	600	410	380	280	420	400	100	300	40
Kolozsvár	október	25	700	—	440	—	231	460	320	180	300	48
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely*	október	18	1020	790	880	855	815	820	730	280	450	44
Medgyes	október	25	680	580	460	—	275	325	160	90	240	42
Nagy-Enyed	október	25	650	550	450	—	290	350	480	180	280	44
Nagy-Szeben	október	26	740	620	510	500	290	480	200	100	350	44—46
Nagy-Várad	október	23	695	552	496	405	248	415	450	250	152	52
Segesvár	október	25	720	500	450	—	300	450	150	130	200	44
Sepsi-Szent-György	október	29	700	650	430	300	260	400	260	160	180	40
Szamosujvár	október	29	630	510	450	—	240	490	240	75	240	40
Szász-Régen	október	25	675	462	462	355	302	462	640	310	250	40
Szász-Sebes	október	25	725	600	450	—	350	400	160	90	240	44
Szászváros	október	27	690	590	470	—	330	430	300	70	210	44
Székely-Udvarhely	október	23	800	600	500	—	250	500	250	40	280	40
Szilágy-Somlyó	október	26	618	488	488	—	244	488	300	150	300	40
Teke	október	22	600	450	450	400	225	375	250	40	120	40
Torda	október	29	650	450	450	—	250	400	100	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermázsára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		s z e r i h i r d e t é s u e l b e l y e g g e l e g y ü t t																			
		1		1—3		1—6		1—12		1—18		1—26		1—30		1—36		1—40		1—52	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1/16 oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8/16 oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4/16 oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2/16 oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1/16 oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészt

engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örököséinél, közép-utca Minorita-épület.